Yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttaminen (HE 201/2025 vp), MMM:n vastine

Maa- ja metsätalousvaliokunta
5.3.2026

MMM / MKO/ ELKA
Orian Bondestam

1. Taustaa silakan rysäkalastuksesta

Luonnonvarakeskuksen kalastuskiintiöjärjestelmästä laaditun väliarvioinnin perusteella YKP:n täytäntöönpanolakia muutettiin vuonna 2022 (HE 205/2022 ja laki 3/2023). HE:ssä todettiin, että kokonaisarvion perusteella on päädytty siihen, että kaikkien rysällä kalastavien kaupallisten kalastajien mukaan lukien uusien kaupallisten kalastajien kalastusmahdollisuudet voitaisiin parhaiten turvata rysäkalastukseen varattavilla riittävillä yhteisillä kiintiöillä. Esityksen perusteella lakia muutettiin mm. siten, että:

1. Silakan troolikalastuksen, kilohailin ja lohen siirrettävät käyttöoikeudet ovat voimassa toistaiseksi
2. Silakan rysäkalastuksen siirrettävät käyttöoikeudet ovat voimassa vuoden 2026 loppuun, jonka jälkeen rysäkalastus tapahtuu yhteisten erillisten kalastuskiintiöiden puitteissa
3. Vuodesta 2027 sovellettavien rysäkalastuksen erillisten kalastuskiintiöiden perus-, vähimmäis- ja enimmäismäärät vahvistettiin lain 18 §:llä

- Maa- ja metsätalousvaliokunta (MmVM 20/2022 vp) piti ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja totesi mm. että ”silakan rysäkalastuksen osalta useat seikat puoltavat siirtymistä toimijakohtaisista kiintiöistä yhteiseen erilliskiintiöön” ja että ”silakan rysäkalastuksen helpottamiseen tähtäävät kiintiöjärjestelmän muutokset ovat edellä esitetyn perusteella kannatettavia.”
- Laki 3/2023 tuli voimaan 10.1.2023 ja silakan rysäkalastajat ovat siitä asti olleet tietoisia käyttöoikeuksiensa umpeutumisesta vuoden 2026 lopussa. Uusia seikkoja, joiden perusteella tehtyjä ratkaisuja pitäisi olennaisesti muuttaa, ei ole noussut esille eikä sellaisia ole hallitukselta esitetty.

2. Taustaa silakan rysäkalastuksesta

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) esittää, että maa- ja metsätalousvaliokunta avaa uudelleen YKP -lain ja palauttaa silakan rysäkalastuksen osaksi toimijakohtaista kiintiöjärjestelmää kuten oli ennen vuonna 2022 (3/2023) tehtyä muutosta. Kalatalouden Keskusliitto ja WWF Suomi ovat samalla kannalla.

- SAKL katsoo, että Suomen valtio on palauttamassa vanhan sekä toimimattoman kilpakalastuksen takaisin ja että muutokset tulevat vaikeuttamaan uusien kalastajien alalle pääsyä.
- MMM toteaa tältä osin, että asiaa arvioitiin perusteellisesti vuoden 2023 lainmuutoksen valmistelussa ja sen käsittelyn aikana. Rysäkalastuksen pääasiallinen sesonki on lyhyt ja siksi suurennettavalla erillisellä kalastuskiintiöllä voidaan välttää kilpakalastuksen haittoja. Erillinen kalastuskiintiö mahdollistaa nimenomaan uusien kalastajien alalle pääsyn.
- SAKL toteaa, että silakan rysäsaalista 98 % puretaan Taivassalon Tuomaraisissa ja tälle alueelle ei mahdu uusia kalastusyrittäjiä. Silakan rysäkalastus on täysin riippuvaista suurten kalamäärien vastaanoton mahdollisuudesta. SAKL kysyy miksi rysäkalastajat ovat eriarvoisessa asemassa muihin kalastajiin verrattuna?
- MMM toteaa tältä osin, että silakan rysäkalastus on tärkeä kanava uusien kalastajien alalle tulolle ja sen vuoksi rysäkalastus samoin kuin silakan verkkokalastus tulee mahdollistaa koko rannikkoalueella. Rannikkokalastuksen kehittämisen kannalta ei ole perusteltua varata silakan rysäkalastusta vain tietyn alueen nykyisten kalastajien ja saaliita hyödyntävien yritysten kalastusmuodoksi.
- MMM toteaa lisäksi, että silakan rysäkalastajat eivät voi jatkossa hyödyntää käyttöoikeuksien tuomia mahdollisuuksia, kuten lainavakuuksia, mutta toisaalta erilliset kalastuskiintiöt esitetään vahvistettavan sellaiselle tasolle, että silakan rysäkalastusta ei tarvitsisi merkittävästi rajoittaa. Tällä tavalla halutaan turvata edellytykset nykyisen toiminnan jatkamiselle ja luoda samalla edellytykset uuden silakan rannikkokalastukseen perustuvan yritystoiminnan syntymiselle.
- MMM on lisäksi lähestymässä niitä harvoja rysäkalastajia, jotka vuosina 2017 – 2022 ostivat rysäkalastuksen siirrettäviä käyttöoikeuksia. Tarkoitus on selvittää kauppojen arvoja ja harkita ao. kalastajien tekemien hankintojen kompensoimista tältä osin.

Muutosesitys 1, siirrettävien käyttöoikeuksien käyttäminen lainavakuuksina

Lakiin ehdotetaan lisättävän uusi 16 a § siirrettävien käyttöoikeuksien käyttämisestä luottolaitosten myöntämien lainojen vakuuksina.

- Maa- ja metsätalousvaliokunnalle annetuissa asiantuntijalausunnoissa ehdotusta on kannatettu laajasti.
- Luonnonvarakeskus ehdottaa harkittavaksi, että rahoituslaitoksille annettaisiin kuuden kuukauden sijaan 12 kuukautta aikaa realisoida heidän haltuun tulleet siirrettävät käyttöoikeudet.
- MMM katsoo, että ehdotetun 16 a §:n 3 momentissa oleva kuuden kuukauden realisointiaika on riittävä ja kohtuullinen, ottaen huomioon tarve palauttaa siirrettävät käyttöoikeudet viipymättä kaupallisen kalastuksen käyttöön. Myöskään Finanssiala ry ei ole tältä osin ehdottanut muutosta.
- SAKL katsoo, että riskinä realisoinnissa on, että käyttöoikeuksien hinnat kohoavat suuriksi. SAKL esittää, että käyttöoikeuksien myynnissä rahoituslaitoksen toimesta voitaisiin vaihtoehtona määrätä, että realisoitavan käyttöoikeuden hinta saisi olla enintään panttauksen summan mukainen.
- MMM katsoo, että luottolaitokselle ei tule asettaa rajoituksia realisoitavien siirrettävien käyttöoikeuksien hinnalle. Tämä voisi kalastajien kannalta vaikuttaa kielteisesti siirrettävien käyttöoikeuksien vakuusarvoon.
  - ➢ MMM ei siten näe muutostarvetta esityksen 16 a §:ään.

Muutosesitys 2, silakan rysäkalastuksen järjestelyt

Lain 18 §:n ehdotetaan tarkennuksia erityisesti siten, että Pohjanlahden silakan rysäkalastuksen erillisen kalastuskiintiön vähimmäismäärä nostettaisiin 5 000 tonniin ja että silakan rysäkalastuksen erillisistä kalastuskiintiöistä vapautettaisiin syyskuun 30 päivän jälkeen rysäkalastuksesta ylijääneet kiintiönosat jaettaviksi troolikalastukseen.

- SAKL vastustaa Pohjanlahden silakan erilliskiintiön nostoa 5 000 tonniin, koska liiton mielestä se on saaliin siirtoa troolikalastukselta pois ja troolialukset menettäisivät suhteellisesti heille kuuluvaa saalisosuutta. SAKL:n mielestä myös esitetty käyttämättömien kiintiöosien siirto on liian myöhään, sen tulisi tapahtua elokuun lopussa, jotta ne pystytään varmuudella hyödyntämään syksyn ja alkutalven vaihtelevissa luonnonolosuhteissa.
- KKL katsoo, että rysäkalastuksen suhteen paras vaihtoehto olisi ollut rysäkalastuksen käyttöoikeuksien säilyttäminen ja aloittavien kalastajien kiintiöasian ratkaiseminen muulla tavoin kuin rysäkalastuksen erillisellä kalastuskiintiöllä.
- SLL kannattaa erillisen kalastuskiintiö suurentamista, jopa 6 000 tonniin.
- MMM katsoo, että erillisen kalastuskiintiön vähimmäismäärän nostaminen 5 000 tonniin on välttämätön muutos, jolla pyritään varmistamaan kiintiön riittävyys koko Pohjanlahden alueella. Jos korotusta ei tehtäisi, vaarana olisi, että 4 000 tonnin kiintiömäärä täyttyisi ja että silakan rysäkalastusta jouduttaisiin merkittävästi rajoittamaan niin Varsinais-Suomessa kuin muualla Pohjanlahdella. Jos erillisestä kalastuskiintiöstä jää osa käyttämättä, tätä vastaava määrä voidaan siirtää troolikalastajille, jotka saisivat näin lisää kalastusmahdollisuuksia. Erillisen kalastuskiintiön 20 tonnia ylittävät käyttämättömät määrät voidaan jakaa viipymättä troolikalastajille syyskuun 30 päivän jälkeen, koska varsinainen troolikalastuskausi alkaa pääosin vasta lokakuussa.
  - MMM ei siten näe muutostarvetta esityksen 18 §:ään. MMM on avannut nettikyselyn silakan rysäkalastuksen säätelystä vuodesta 2027 alkaen, jotta kaupallisten kalastajien ja järjestöjen näkemykset voidaan ottaa huomioon asianmukaisesti säätelyä valmisteltaessa.

Silakan rysäkalastuksen saaliit 2000-2025

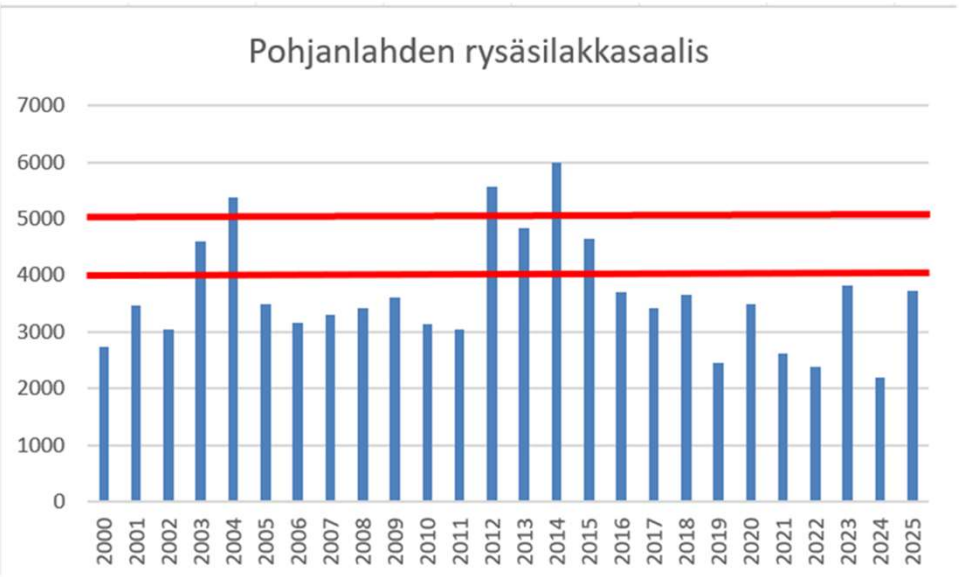

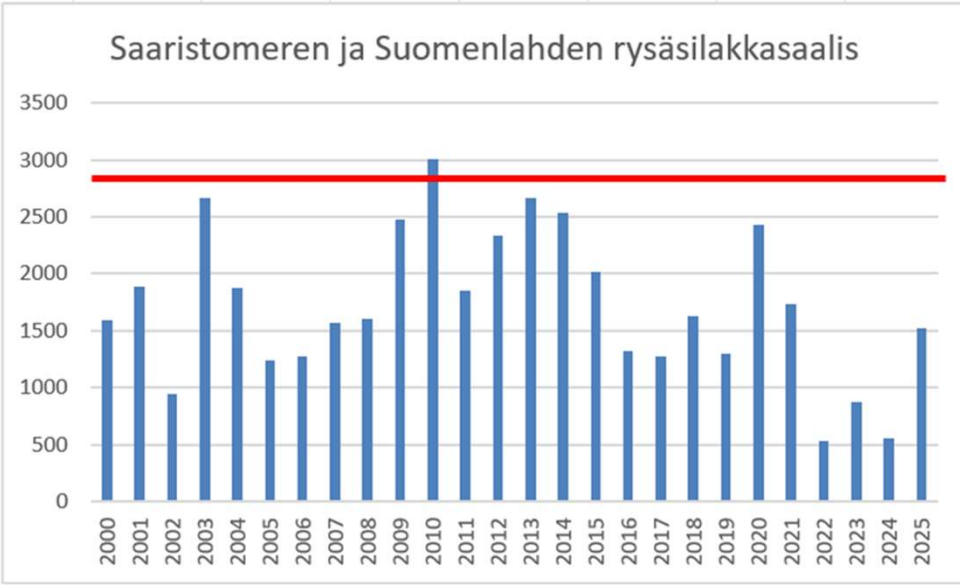

Punaiset viivat osoittavat silakan rysäkalastuksen erillisten kalastuskiintiöiden vähimmäismäärät tonneina.

Pohjanlahden osalta ylempi viiva osoittaa myös muutosesityksessä ehdotetun 5 000 tonnin vähimmäismäärän.

Muutosesitys 3, toimijakohtaisen kalastuskiintiön käyttövaatimuksen tarkennus

Lain 27 §:ää ehdotetaan täydennettävän niin, että siirrettävää tai ei-siirrettävää käyttöoikeutta ei palautuisi valtiolle, jos kyseisestä Suomen kalastuskiintiöstä toimijakohtaisina kalastuskiintiöinä jaettujen kiintiöiden yhteismäärästä on kahtena tarkasteltavista vuosista käytetty alle 65 prosenttia tai jos kalastus on ollut kokonaan tai merkittäviltä osin kielletty merialueilla, joilla haltija normaalisti kalastaa, kyseistä vuotta ei katsottaisi merkitsevän kalastamattomuutta.

- SAKL toteaa, että muutos on perusperiaatteeltaan hyvä. Suomenlahdella osalla kalastajista on kuitenkin huomattavan paljon lohikiintiötä, joka jää kalastamatta ja samanaikaisesti aloittaville kalastajille ei ole riittävästi lohikiintiötä. Liiton mielestä olisi suotavaa, että kalastamattomia kiintiöitä saataisiin käyttöön.
- MMM toteaa, että siirrettävien käyttöoikeuksien jakaminen toteutettiin 2017 täytäntöönpanolain 13 §:n mukaisesti ja yhtäläisin perustein kaikkien kalastuskiintiöiden ja kaupallisten kalastajien osalta. Kiintiöjärjestelmän luotettavuuden kannalta on tärkeää, että käyttöoikeudet ja toimijakohtaiset kalastuskiintiöt siirtyvät markkinaehtoisesti kaupallisten kalastajien välillä. Nykyinen järjestelmä mahdollistaa tällaisten järjestelyjen syntymisen esim. valtuutusten avulla.
- WWF on tähän liittyen ehdottanut, että lohen käyttöoikeuden haltija voisi vuokrata osan omasta toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstään myös muille kuin toisille kaupallisille kalastajille, jolloin vuokrattu osuus toimijakohtaisesta kiintiöstä jäisi kalastamatta.
- Voimassa olevan lain 12 §:n mukaan ”Suomen silakan … kalastuskiintiöt jaetaan siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi merialueen kaupallisen kalastuksen toimintaedellytysten parantamiseksi…” MMM katsoo edelleen, että kiintiöjärjestelmän toimivuuden kannalta on tärkeää, että vain kaupalliset kalastajat voivat toimia siirrettävien käyttöoikeuksien ja toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden haltijoina.
    - MMM ei siten näe muutostarvetta esityksen 27 §:ään.

